

Forblad

Faste højder i boligbyggeriet

Malling Pedersen

Tidsskrifter

Arkitekten 1950, Ugehæfte

1950

Mange af de vanskeligheder byggeriet har at kæmpe med i vore dage har deres rod i den blanding af industrielle og håndværksmæssige metoder, der adskiller byggeriet fra andre produktionsområder. Byggeriets råvarer og materialer bliver fremskaffet og forarbejdet i moderne industrivirksomheder, medens opførelsen af bygningerne stadig foregår rent håndværksmæssig. På byggepladsen har den moderne industri kun fået indpas i form af tids- og især kraftbesparende maskiner, om rationalisering i samme omfang som f. eks. i bil- eller flyindustrien er der ikke tale.

Spørgsmålet har beskæftiget byggeteknikerne i adskillige år, mange forslag til fabriksfremstilling af huse i større eller mindre dele har set dagens lys, men ingen af disse forslag løste *alle* problemer. Den største vanskelighed for en rationalisering af byggeriet ligger netop i at så mange forskellige produkter fra forskellige fag skal samles til en enhed i bygningen. Det er ikke tilstrækkeligt at der indenfor de forskellige brancher arbejdes for en standardisering af fabrikationen; betingelsen for at man kan få det fulde udbytte af disse bestræbelser også ved bygningernes opførelse er, at de forskellige standards på en eller anden måde koordineres. Rør, radiatorer, inventar, snedkerarbejde o. m. a. skal passe sammen indbyrdes og med den rå bygnings givne mål.

Tanken om indførelse af et fælles målsystem – et modulsystem – er ganske nærliggende, og opstod da også spontant i flere lande samtidig i den sidste halve snes år. Arkitekt M.A.A. Mogens Voltelen har på Statens Byggeforskningsinstitut arbejdet med disse spørgsmål og i begyndelsen af dette år udsendt en studie: *Byggemodul, begrebets indhold og problemer i forbindelse med dets indførelse*. På godt 20 sider gøres her præcist rede for de forskellige synspunkter og forsøges en vurdering af modulsystemets fordele og mangler.

Nu har Arbejds- og Boligministeriet taget det første skridt mod indførelsen af et modulsystem i Danmark ved at udsende en lille brochure: *Faste højder i boligbyggeriet*, under redaktion af Mogens Voltelen. Ministeriet går her klart ind for, at der som et led i bestræbelserne for en billiggørelse og rationalisering af byggeriet indføres en forenkling af højdemålene indenfor byggeriet.

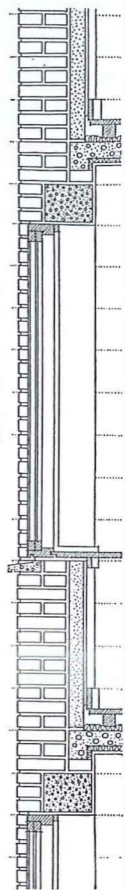
Mens der i enhver bygning er mange forskellige vandrette mål, er der i hovedsagen i hver etage kun 4 højdemål: etagehøjden, brystningshøjden, vindueshøjden og dørhøjden. De variationer, der er i disse mål fra bygning til bygning, er for etagebyggeriets vedkommende meget små og oftest ganske tilfældige. En fastsættelse af faste højdemål i etagebyggeriet skulle derfor ikke støde på nævneværdige vanskeligheder.

Det er naturligt at søge disse højdemål tilpasset murstensbyggeriet, som stadig er det normale i dansk byggeri. Dette kan også gennemføres uden større besvær, idet den mest anvendte skiftegang er 15 skifter på meteren, og dette svarer til 3 skifter på 20 cm.

FASTE HØJDER I BOLIGBYGGERIET

280

ARBEJDS- OG BOLIGMINISTERIET 1950

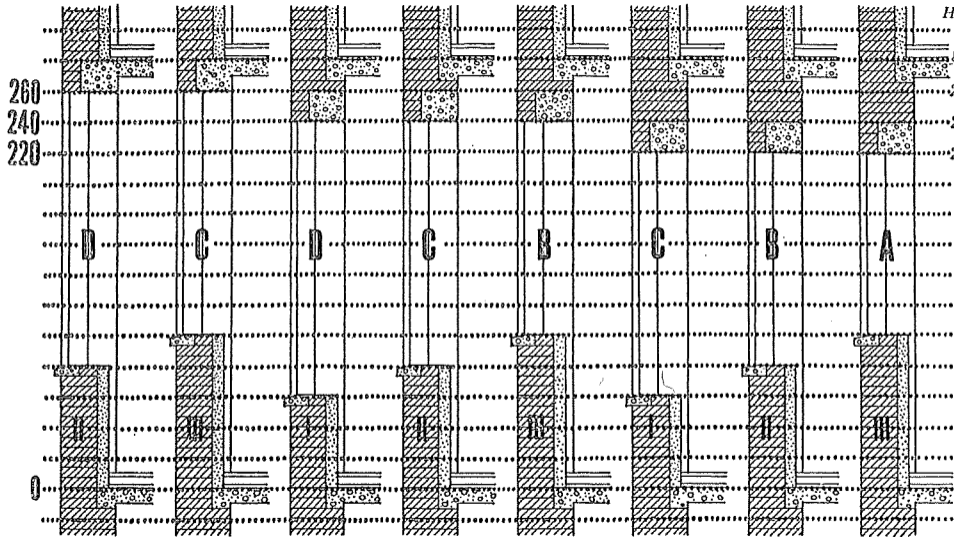

De mål, som man nu foreslår anvendt i etagebyggeriet, er da også fastsat på grundlag af disse skiftemål, 20 cm, herved opnås der tilmed overensstemmelse med det modulmål på 10 cm, som efterhånden er fastsat i forskellige lande.

Etagehøjden, som er det vigtigste mål, fastsættes til 280 cm fra gulv til gulv, mens indiv. dørhøjde fastsættes til 220 cm fra udgangsplanet, det vil sige 210 cm fra færdig gulv. Udgangsplanet er det plan i den rå bygning hvorfra alle højdemål måles, i bygninger med støbt etageadskillelse er det skiftet lige med støbningens overkant. Fordelen ved målsætning ud fra et udgangsplan i stedet for fra færdig gulv er indlysende, færdig gulv er jo næsten det sidste man får i huset.

For vinduernes vedkommende er der fastsat tre forskellige højder for brystninger og fire forskellige højder for vinduesåbninger. Brystningshøjderne er fastsat, så de svarer til ca. 50 cm, 70 cm og 90 cm over gulv svarende til udsigtvinduer, vinduer i alm. opholdsrum og vinduer i køkkener, bad etc. og vindueshøjderne er 120 cm, 140 cm, 160 cm og 180 cm. Alle disse mål passer med hele skifter, og en fastlæggelse af målene vil kunne skabe mulighed for en industriel fremstilling af vinduer m. v. Ved kombinationen af de forskellige brystningshøjder med vinduesmålene kan der opnås mange variationer.

Det er glædeligt at man nu fra højeste sted går ind for denne fastlæggelse af målene i byggeriet. Det

Højde Foruden at vise de mange kombinationer, der kan dannes af de i den omtalte pjece fastsatte brystnings- og vindueshøjde, giver denne tegning også et udmærket indtryk af den forenkling og klarhed, der følger med a gennemføre det foreslåede højdemål: 3 skifter = 20 cm

springende punkt er i hvor stor udstrækning og i hvilket tempo det vil lykkes at få de faste højder gennemført i dansk boligbyggeri. I begyndelsen vil der naturligvis være visse vanskeligheder, især i de tilfælde hvor en lidt anden fremgangsmåde ved arbejdets udførelse bliver påkrævet.

Da grundlaget for den af ministeriet udsendte vejledning vedr. højdemål i etagebyggeriet er fremgået af et samarbejde mellem Akademisk Arkitektforening, Dansk Arkitektforening, Dansk Ingeniørforening, Dansk Standardiseringsråd og Statens Byggeforskningsinstitut indenfor et udvalg nedsat af Dansk Ingeniørforening, man må imidlertid kunne regne med, at teknikerne vil gå ind for tanken, så vidt det står i deres magt. j.m.

Det 40. købestævne i Fredericia 061.4 : 338.45

Formentlig inspireret af den runde fødselsdag og forhåbentlig påvirket af Esbjørn Hiorts formaninger sidste år, har al presseomtale af købestævnet i år været ledsaget af kortere eller længere redegørelser for forskellige projekter til udvidelse og omlægning af udstillingerne, nogle endda ledsaget af modelfotografier.

Desværre giver disse projekter ikke indtryk af, at man fra købestævnets side har fulgt Hiorts råd om at alliere sig med sagkundskaben, men det hele er vel under forberedelse.

Plads mangler der ihvertfald, sammenhængende plads, så man kunne gøre sig håb om, at finde rundt til sagerne uden nødvendigvis at gå med næsen i kæmpekataloget hele tiden. . . .

Det katalog er forøvrigt et helt kapitel værd. Fra tidligere tiders ret overskuelige fører, der ovenikøbet engang var lavet med henblik på at kunne anbringes i lommen, er det vokset til en håndbog, indeholdende den største part af statsstøttelovgivningen med kommentarer og tegninger, alfabetisk fortegnelse over samtlige udstillede varer + værdig omtale af stævnets officials m. fl. Selvfølgelig har det betydning for nogle, at tænger til binding af slanger på fransk hedder noget så enkelt som *Pinces pour le fixage des tuyaux*

flexible, og har man god tid er der mulighed for også at finde ud af, hvad det hedder på tysk og engelsk, men det er vist lige i kanten af overdrevet.

Som udstilling betragtet var stævnet i år på visse punkter væsentligt bedre end tidligere. Bedre materialer til varefremstillingerne gjorde sig gældende, og i visse afdelinger sporedes der en voksende udstillingskultur.

Møbeludstillingen, tilrettelagt af arkitekt M.A.A. Jørgen Stærmose, var således, ikke alene i forhold til tidligere, men også i forhold til andre, højt estimerede møbeludstillinger, i høj klasse. Stærmose har gennemført en skånselsløs kritik og har samtidig formået at animere de udstillende firmaer til virkelig nydelige udstillingsarrangementer. Fritz Hansen, der på bemærkelsesværdig måde stadig ligger i spidsen i nye og gode eksperimenter, R. Wengler, der nu har mulighed for at udføre de helt fine ting i kurvemagerarbejde, Søren Willadsen, Vejen, med nye ideer af Finn Juhl, for at nævne et par stykker.

Kunstudstillingen var udvalgt uden småligt hensyn til, at størsteparten af de besøgende ikke hører til dem, der betragter Den Fries fernisager som uundværlig opløftelse. En linie fra William Scharff over Heerup, Hjorth-Nielsen til Jorn og Jørgen Thomsen viste de fleste af tilskuerne noget, de ikke før havde set, og det er vel en del af formålet. Havde de ikke alle glæde af det, har de gavn af det.

Udstillingen af boligtyper, arrangeret af Arbejds- og Boligministeriet med assistance af arkitekt M.A.A. Knud Billund var derimod noget alle kunne få fat i. Vældig fikst sad der unge piger i haven og solgte små hæfter med huse i, og først bagefter opdagede man, at det var indholdet af dette hæfte, der gjorde kataloget så tykt.

Det er en særdeles prisværdig indsats af Boligministeriet, der her er gjort. De mange ophængte eksemplere på statslånsbyggeri, illustreret med tegninger, modeller og finansielle oplysninger, nogle byggede og opgjorte, andre fikserede, er noget folk kan forstå, og som det gavner dem at se. Selve udstillingshuset, opført efter

tegning af arkitekt M.A.A. Tage Werner Kristiansen, for køkkenindretningens vedkommende i samarbejde med Statens Husholdningsråd, var et pænt eksempel på et fornuftigt hus til en fornuftig pris. Samtidig med disse fortræffelige egenskaber var der på nydelig og illustrerende måde redegjort for de forskellige materialer, deres anvendelse og egenskaber.

En gentagelse af dette arrangement burde betænkes ved andre lignende lejligheder, hvor mange folk stævner sammen, den opdragende værdi er udenfor diskussion.

Kunstindustriudstillingen er gået i stå. Det er nydelige ting, bevares, det er de kendte folk med de kendte ting, nogle dog også med nye ting, og selvfølgelig kan det være rart år efter år at finde de samme borde stillet på samme måde og med de samme ting på, men det forekommer ihvertfald mig, at en helt ny fornemmelse, som i år møbeludstillingen, forfrisker.

De her nævnte udstillinger var dem, man beså med jakken på. Efter at have smidt den over skulderen og puttet slipset i lommen kunne man så gå løs på det, der vel er købestævnets idé og en stor del af dets tiltrækning og charme . . .

Fantastisk larmende betonblandemaskiner, ensilage-siloer, trillebøre og vippeporte, lækkert formede og udførte bageri- og køkkenmaskiner, pumper og motorer og værktøj, glimrende udstillinger og værksteder fra teknologisk institut, cykler med og uden motor, alt muligt lavet af plastic, frugtvin og pandekager, galanteri og centralvarmefyr . . . et broget og fantastisk opbud af varer og ting, bevogtet af støvede, svedige folk med ordrebogen parat.

Måske vil det gå ud over dyrehavsbakkestemningen, når købestævnet en dag får de rigtige udstillingsforhold, så man ikke ustandseligt opdager, at *den* hal er man lige kommet igennem fra den anden ende, men for stævnets formål, salg af varer, og dermed kravet om overskuelighed, vil det være ønskeligt, om de rigtige rammer kunne etableres, så den mulighed, stævnet har for at hævde sig som salgsudstilling af internationalt format, kan virkeliggøres.

Malling Pedersen.